

EPPO i postupovna prava u kaznenom postupku prema pravu EU-a

Rad s Uredom europskog javnog tužitelja na decentraliziranoj razini –
razvoj materijala i pravni seminari za državne odvjetnike, suce istrage i odvjetnike obrane

Sufinancirano iz Programa za pravosuđe Europske unije za razdoblje 2014.-2020.

Pregled

I. EPPO i postupovna prava

- Postupovna prava i Uredba o EPPO-u
- EPPO i Povelja EU-a o temeljnim pravima
- EPPO i direktive EU-a o postupovnim pravima
- EPPO i nacionalno pravo

Postupovna prava i Uredba o EPPO-u

Uredba o EPPO-u sadržava cijeli niz odredaba povezanih s postupovnim pravima, kao što su npr.:

Čl. 5. st. 2.: EPPO ima obvezu poštovati načela vladavine prava i proporcionalnosti u svim svojim aktivnostima.

Čl. 5. st. 4.: EPPO provodi istrage na nepristran način i prikuplja sve relevantne dokaze, bez obzira na to jesu li optužujući ili oslobađajući.

Čl. 5. st. 5.: EPPO pokreće i provodi istrage bez nepotrebne odgode.

Čl. 30. st. 5.: Delegirani europski tužitelji mogu naložiti mjere iz stavaka 1. i 4. samo ako postoje opravdani razlozi za vjerovanje da bi se određenom mjerom o kojoj je riječ mogli pribaviti za istragu korisne informacije ili za istragu korisni dokazi te ako manje intruzivna mjera kojom bi se mogao ostvariti isti cilj nije dostupna. ...

Postupovna prava i Uredba o EPPO-u

Odredbe Uredbe o EPPO-u povezane s postupovnim pravima – nastavak:

Uvodna izjava 67.: Kako bi se najbolje zaštitila prava tuženika, u načelu bi osumnjičenik ili okrivljenik trebao biti predmetom samo jedne istrage ili jednog kaznenog progona EPPO-a. Ako je kazneno djelo počinilo nekoliko osoba, EPPO bi u načelu trebao pokrenuti samo jedan postupak i zajednički voditi istrage protiv svih osumnjičenika ili okrivljenika.

Uvodna izjava 68.: Kada je više delegiranih europskih tužitelja pokrenulo istrage u vezi s istim kaznenim djelom, stalno vijeće bi, prema potrebi, trebalo spojiti takve istrage. Stalno vijeće može odlučiti ne spojiti takve postupke ili može odlučiti naknadno ih razdvojiti ako je to u interesu učinkovitosti istraga, primjerice ako bi se postupak protiv jednog osumnjičenika ili okrivljenika mogao završiti u ranijoj fazi, dok bi se postupak protiv drugih osumnjičenika ili okrivljenika morao nastaviti ili ako bi se razdvajanjem predmeta moglo skratiti razdoblje istražnog pritvora jednom od osumnjičenika. Ako su za predmete koji se trebaju spojiti nadležna različita stalna vijeća, odgovarajuću nadležnost i postupak trebalo bi utvrditi u unutarnjem poslovniku EPPO-a. Ako stalno vijeće odluči razdvojiti predmet, trebalo bi zadržati nadležnost nad predmetima koji iz tog predmeta proizađu.

Postupovna prava i Uredba o EPPO-u

Odredbe Uredbe o EPPO-u povezane s postupovnim pravima – nastavak:

Čl. 42. st. 1.: Sudsko preispitivanje pred nadležnim nacionalnim sudovima

Čl. 42 st. 2.-4.: Sudsko preispitivanje pred Sudom EU-a

Uvodna izjava 87.: ... [P]rimjereno [je] smatrati da bi postupovni akti EPPO-a, čija je svrha da proizvode pravne učinke u odnosu na treće strane, trebali podlijegati preispitivanju nadležnih nacionalnih sudova u skladu s uvjetima i postupcima utvrđenima nacionalnim pravom. Time bi se trebalo osigurati da postupovni akti EPPO-a koji su doneseni prije podizanja optužnice i čija je svrha da proizvode pravne učinke u odnosu na treće strane (ta kategorija obuhvaća osumnjičenika, žrtvu i druge zainteresirane osobe na čija prava takvi akti mogu negativno utjecati) podliježu sudskom preispitivanju nacionalnih sudova. Svrha je postupovnih akata koji se odnose na izbor države članice čiji će sudovi biti nadležni za odlučivanje o optužnici, koju treba odrediti na temelju kriterija utvrđenih u ovoj Uredbi, da proizvode pravne učinke u odnosu na treće strane te bi stoga trebali podlijegati sudskom preispitivanju nacionalnih sudova najkasnije u fazi sudskog postupka.

Postupovna prava i Uredba o EPPO-u

...ali na sadržava sveobuhvatan popis zaštitnih mehanizama primjenjivih na postupke EPPO-a...

Dodatne/supostojeće slojeve zaštite nalazimo u pravu EU-a i nacionalnom pravu:

- POVELJA EU-a O TEMELJNIM PRAVIMA
- DIREKTIVE EU-a O POSTUPOVNIM PRAVIMA
- NACIONALNO PRAVO

EPPO I POVELJA EU-a

Čl. 5. st. 1.: EPPO osigurava da se njegovim aktivnostima poštuju prava utvrđena u Povelji.

Čl. 41.: Opseg pravâ osumnjičenikâ i okrivljenikâ

1. Aktivnosti EPPO-a obavljaju se uz potpuno poštovanje prava osumnjičenikâ i okrivljenikâ utvrđenih u Povelji, među ostalim prava na pošteno suđenje i pravâ na obranu.

Uvodna izjava 83.: Ovom se Uredbom od EPPO-a zahtijeva da posebno poštuje pravo na pošteno suđenje te prava na obranu i pretpostavku nedužnosti, kako su utvrđena u člancima 47. i 48. Povelje. Člankom 50. Povelje, kojim se štiti pravo da se nikome ne smije dvaput suditi niti ga dvaput kazniti u kaznenom postupku za isto kazneno djelo (ne bis in idem), osigurava se da ne postoji opasnost od dvostrukog suđenja zbog kaznenog progona koji je pokrenuo EPPO. EPPO bi stoga trebao djelovati uz potpuno poštovanje tih prava, a ova Uredba trebala bi se primjenjivati i tumačiti na odgovarajući način.

POVELJA EU-a i KAZNENI POSTUPAK

Najbitnije odredbe ...

- **Članak 47. Pravo na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje**

Svatko ima pravo da zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj. Svatko ima mogućnost biti savjetovan, branjen i zastupan.

Pravna pomoć osigurava se za osobe koje nemaju dostatna sredstva, u mjeri u kojoj je takva pomoć potrebna za osiguravanje učinkovitog pristupa pravosuđu.

- **Članak 48. Pretpostavka nedužnosti i pravo na obranu**

- **Članak 50. Pravo da se ne bude dva puta suđen ili kažnjen za isto kazneno djelo**

EPPO I DIREKTIVE EU-a O POSTUPOVNIM PRAVIMA

UREDBA O EPPO-u, članak 41. Opseg pravâ osumnjičenikâ i okrivljenikâ

2. Svaki osumnjičenik ili okrivljenik u kaznenom postupku EPPO-a ima najmanje ona postupovna prava koja su predviđena u pravu Unije, među ostalim u direktivama o pravima osumnjičenikâ i okrivljenikâ u kaznenim postupcima, kako su provedene u nacionalnom pravu.

Koje su te direktive o postupovnim pravima? Pravna osnova - ČL. 82. UFEU-a: Europski parlament i Vijeće mogu direktivama utvrditi minimalna pravila koja se odnose na prava pojedinaca u kaznenom postupku

- ❖ Potreba za uravnoteženjem aspekta izvršenja/provedbe (uzajamno priznavanje) i aspekta temeljnih prava (postupovni zaštitni mehanizmi) radi jačanja uzajamnog povjerenja...
- ❖ Zajednički minimalni standardi zaštite prava na obranu i pravičnosti kaznenog postupka

Povijest postupovnih prava u EU-u... DALEKO SMO POODMAKLI

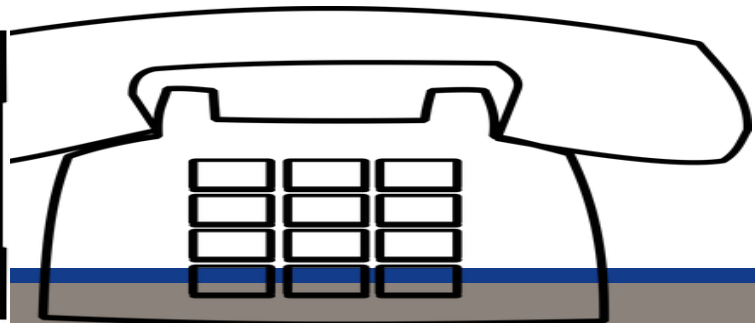
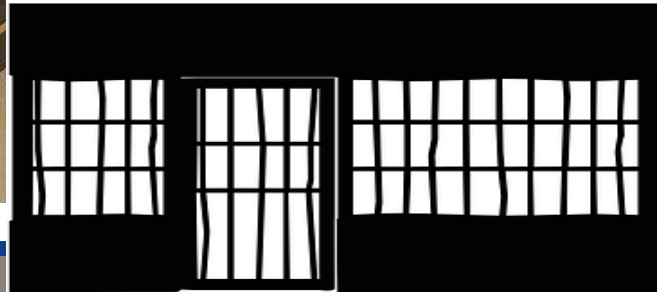
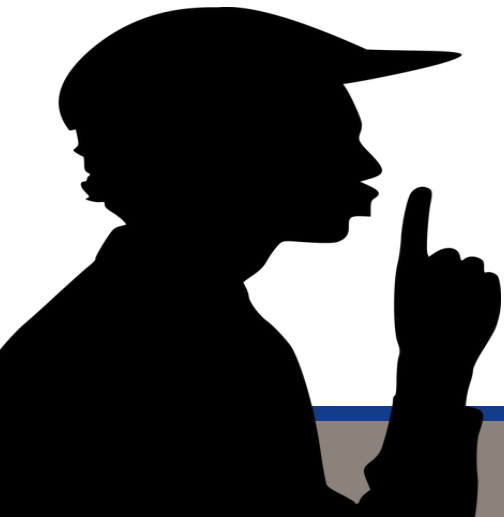
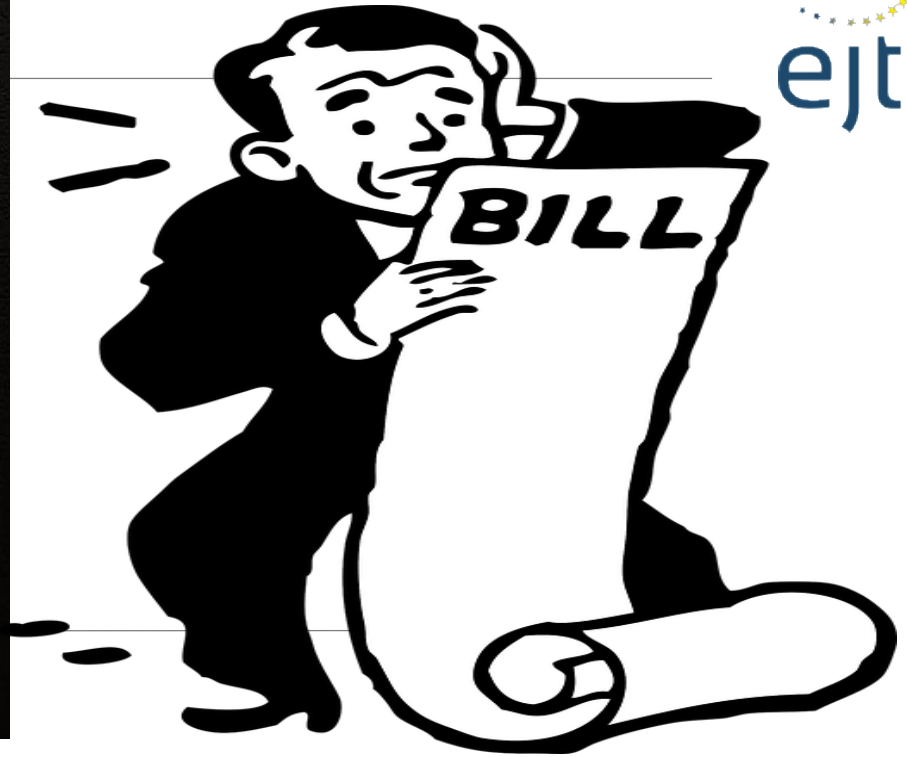
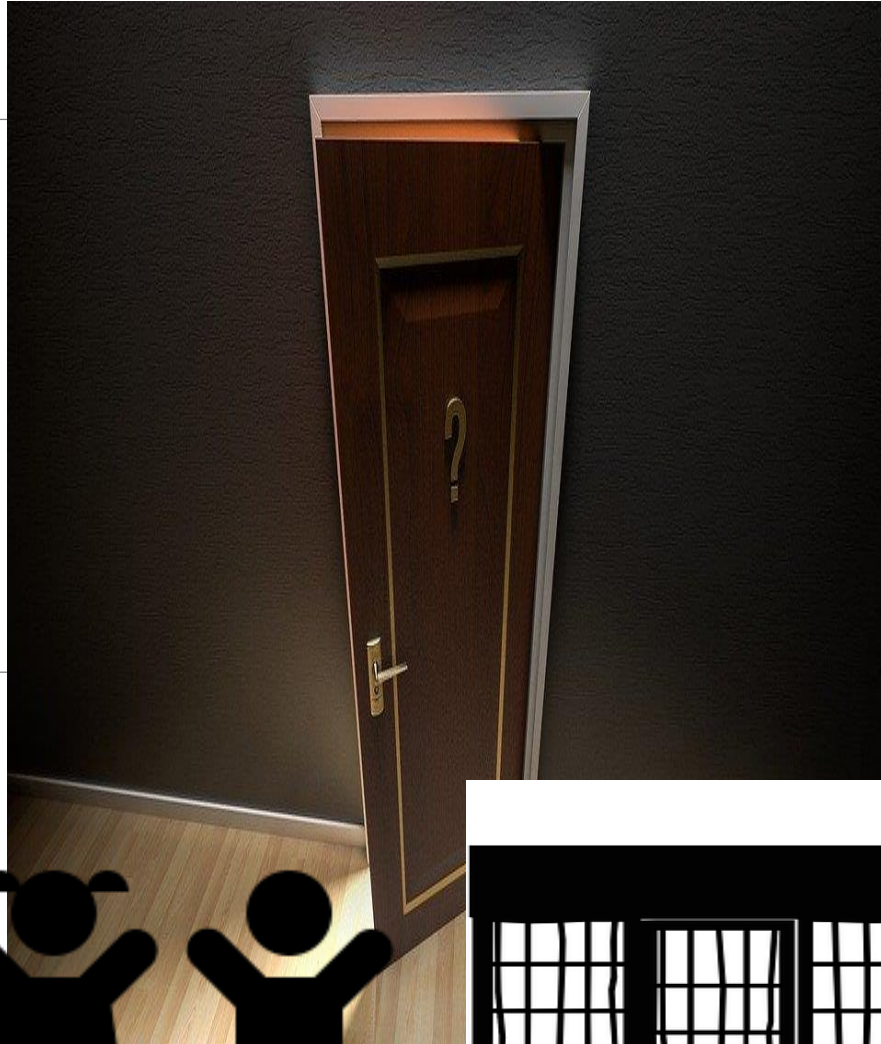
28. travnja 2004. Europska komisija iznijela je prijedlog Okvirne odluke o određenim postupovnim pravima u kaznenim postupcima na prostoru Europske unije – NIJE DONESENA

Planom uvođenja postupovnih zaštitnih mehanizama, predloženim u okviru Stockholmskog programa (2009.) tijekom švedskog predsjedanja, predviđen je program postupnog uvođenja (mjere od A do F).

U šest direktiva donesenih od 2010. do 2016. utvrđuju se zajednički minimalni standardi za kaznene postupke na prostoru EU-a.

... Koja se postupovna prava u njima priznaju?

PROVJERITE SVOJE ZNANJE: šest direktiva

Šest direktiva

1. Direktiva 2010/64/EU o pravu na tumačenje i prevođenje

= rok za prenošenje: 27.10.2013.

2. Direktiva 2012/13/EU o pravu na informiranje

= rok za prenošenje: 2.6.2014.

3. Direktiva 2013/48/EU o pravu na pristup odvjetniku, obavješćivanje i komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima

= rok za prenošenje: 27.11.2016.

4. Direktiva (EU) 2016/343 o pretpostavci nedužnosti

= rok za prenošenje: 1.4.2018.

(5. Direktiva (EU) 2016/800 o djeci)

6. Direktiva (EU) 2016/1919 o pravnoj pomoći

= rok za prenošenje: 25.5.2019.

Direktive o postupovnim pravima bitne za EPPO

Članak 41. Opseg pravâ osumnjičenikâ i okrivljenikâ

2. Svaki osumnjičenik ili okrivljenik u kaznenom postupku EPPO-a ima najmanje ona postupovna prava koja su predviđena u pravu Unije, među ostalim u direktivama o pravima osumnjičenikâ i okrivljenikâ u kaznenim postupcima, kako su provedene u nacionalnom pravu, kao što su:

- (a) pravo na tumačenje i prijevod kako je predviđeno u Direktivi 2010/64/EU;
- (b) pravo na informiranje i pristup spisima predmeta kako je predviđeno u Direktivi 2012/13/EU;
- (c) pravo na pristup odvjetniku i pravo na komunikaciju s trećim osobama i informiranja trećih osoba u slučaju pritvora kako su predviđena u Direktivi 2013/48/EU;
- (d) pravo braniti se šutnjom i pravo na pretpostavku nedužnosti kako su predviđena u Direktivi (EU) 2016/343;
- (e) pravo na pravnu pomoć kako je predviđeno u Direktivi (EU) 2016/1919.

1. Direktiva o pravu na tumačenje i prevođenje u kaznenim postupcima i postupcima izvršenja EUN-a

- **Čl. 2. Pravo osumnjičenika/optuženika koji ne govore ili ne razumiju jezik kaznenog postupka da im se osigura tumačenje:**

Bez odlaganja/tijekom kaznenog postupka pred istražnim i pravosudnim tijelima, uključujući policijska ispitivanja i sve sudske rasprave/među ostalim i radi komunikacije s odvjetnikom/dostatne kakvoće

- **Čl. 3. Pravo osumnjičenika/optuženika koji ne razumiju jezik kaznenog postupka da im se osigura pisani prijevod bitnih dokumenata**

U razumnom roku/svih dokumenata bitnih za osiguranje prava na obranu i jamstvo pravičnosti postupka (iznimke i odricanja od prava)

- **Pravo osporavanja negativnih odluka i ulaganja žalbe zbog nedostatne kakvoće**

2. Direktiva o pravu na informiranje

Čl. 3. Informiranje o pravima: žurno informiranje o postupovnim pravima, usmeno ili u pisanom obliku

Čl. 4. Obavijest o pravima kod uhićenja (uključuje informacije o lišavanju slobode)

Čl. 6. Pravo na informiranje o optužbama/razlozima uhićenja

Čl. 7. Pravo pristupa spisu predmeta

Osobe koje su uhićene ili zadržane: pristup dokumentima ključnima za pobijanje zakonitosti njihova uhićenja

Svi osumnjičenici ili okrivljenici: pravovremen pristup svim materijalnim dokazima koji se nalaze u posjedu nadležnih tijela

Pristup se može uskratiti u slučaju: ozbiljnog ugrožavanja života/temeljnih prava / radi zaštite važnog javnog interesa

Odluke o uskraćivanju: donosi ih pravosudno tijelo ili podliježu sudskom preispitivanju

3. Direktiva o pravu na pristup odvjetniku

Čl. 3. Pravo na pristup odvjetniku

Bez nepotrebnog odlaganja i u svakom slučaju prije ispitivanja na policiji ili pred pravosudnim tijelom, po izvršenju istražne radnje, nakon oduzimanja slobode ili, ako je uručen poziv na sud, prije pojavljivanja na ročištu

= pravo na privatni sastanak/pravo na prisutnost odvjetnika i njegovo učinkovito sudjelovanje u ispitivanju

Čl. 5.-7. Pravo na obavješćivanje treće osobe u slučaju oduzimanja slobode i komunikaciju s trećim osobama/konzularnim tijelima

Čl. 10. Postupak na temelju europskog uhidbenog naloga: pravo na pristup odvjetniku u državi članici izvršenja po uhićenju i pravo na imenovanje odvjetnika u državi članici koja je izdala nalog (radi pomoći odvjetniku u DČ izvršenja)

4. Direktiva o pretpostavci nedužnosti

Čl. 3., 4. i 5. Pretpostavka nedužnosti: uključuje obvezu da se za osumnjičenike/optuženike ne navodi da su krivi ili da ih se kao takve predstavlja

Čl. 6. Teret dokaza je na tužitelju i primjenjuje se načelo *in dubio pro reo*

Čl. 7. Pravo na obranu šutnjom i pravo osobe da samu sebe ne izloži kaznenom progonu

Čl. 8. i 9. Pravo sudjelovanja na raspravi, suđenje u odsutnosti i pravo na obnovu postupka

Čl. 10. Učinkovita pravna sredstva i procjena dokaza kojom se poštuju prava obrane i pravičnost postupka u slučaju kršenja prava

6. Direktiva o pravnoj pomoći za osumnjičenike/ okrivljenike u kaznenom postupku i tražene osobe (EUN)

Pravna pomoć = financiranje pomoći odvjetnika sredstvima DČ, čime se omogućuje ostvarivanje prava na pristup odvjetniku

Članak 4. Pravna pomoć u kaznenom postupku za osobe koje nemaju dovoljno sredstava
(dopuštene su provjera imovinskog stanja/provjera osnovanosti zahtjeva/ ili oboje)

Članak 5. Pravna pomoć u postupku na temelju EUN-a

Pravo na pravnu pomoć u državi izvršenja u slučaju uhićenja radi izvršenja EUN-a + pravo na pravnu pomoć u DČ koja je izdala EUN u pogledu imenovanja odvjetnika koji će pomagati odvjetniku u DČ izvršenja, u onoj mjeri u kojoj je to nužno za osiguravanje učinkovitog pristupa pravosuđu

EPPO I NACIONALNO PRAVO

Članak 41. Opseg pravâ osumnjičeničkâ i okrivljeničkâ

3. Ne dovodeći u pitanje prava iz ovog poglavlja, osumnjičeni i okrivljeni, kao i druge osobe uključene u postupke EPPO-a, imaju sva postupovna prava koja su im dodijeljena u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom, među ostalim mogućnost predlaganja dokaza, zahtijevanja određivanja vještaka ili vještačenja i saslušanja svjedoka te zahtijevanja da EPPO ishodi takve mjere u ime obrane.

Vidjeti i čl. 45. st. 2.: pristup osumnjičeničkâ i okrivljeničkâ spisu predmeta u skladu s nacionalnim pravom države članice tužitelja koji vodi predmet

Zaključak: Kako će to funkcionirati u praksi?

- Nema ujednačenih minimalnih postupovnih zaštitnih mehanizama i standarda za postupke EPPO-a.
- Nedostaju pojedinosti o broju i sadržaju postupovnih prava kako u fazi istrage tako i u fazi sudskog postupka.
- Složenost istodobnog upućivanja na postupovne direktive EU-a i na nacionalno pravo

Mogući problemi?

- učinkovitost pravâ ovisi o prenošenju direktiva u nacionalno pravo, što se može razlikovati od jedne države članice EU-a do druge
- primjena dvaju sustava nacionalnog prava i različitih razina zaštite tuženika u predmetima s prekograničnim elementom

KVIZ - PROVJERITE SVOJE ZNANJE

- A) Uredba o EPPO-u sadržava konkretan popis postupovnih prava za postupke EPPO-a.
- B) Kad je riječ o postupovnim zaštitnim mehanizmima, Uredba o EPPO-o istodobno upućuje i na nacionalno i na pravo EU-a.
- C) EPPO djeluje nepristrano i obvezan je poštovati načela vladavine prava i proporcionalnosti u svim svojim aktivnostima, čime se u dovoljnoj mjeri jamči da će se uvijek poštovati i postupovna prava tuženika.

Točan odgovor: B)

Hvala vam na
pozornosti.

WWW.EUROPEAN.LAW